

УДК: 82

Асаналиева К. А., филол. илим. канд.

kyyal.asanalieva@gmail.com

Авазбек кызы Гулбара, магистрант

К. Тыныстанов ат. БМУ, Кыргызстан

АЛЕКСАНДР СЕРГЕЕВИЧ ПУШКИНДИН «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН» РОМАНЫ КЫРГЫЗ КӨРКӨМ КТОРМОСУНДА

Кыргыз акын-жазуучулары А. С. Пушкиндин адабий мурасына башынан кунт коюп келишкен. ХХ кылымдын 20-жылдарынан тартып эле акындын улам бир чыгармасы которулуп, бирде ийгиликтүү чыкса, бирде максатына жетпей өксүп калып, айтор, акындын поэзиясы ар бир жаңы муундун котормочуларына такай улам жаңы сапаттары, жаңы кырлары менен ачылып келген. Онегиндик текстти бүт бойдон ийне-жибине чейин камтып которуу дегеле мүмкүн эмес. Ар бир строфадагы контексттин катылган сырын, саясий маанисин, философиялык жыйынтыгын, коомдук белгилерин, ар кыл чегинүүлөрүн, автордук кайрылууларын, күндөлүк турмуш көрүнүштөрүн, кош маанилүү, көп маанилүү сөздөрдү, идиома, калька, канаттуу сөздөрдү, афоризм, неологизм, сарказмдарды, фразалык ассоциацияларды азыркы окурманга, түп нускага жакындаштырып кынаптап которууга аракет кылса да, улам жаңы кырлары табылып, улам жаңы суроолор туулары белгилүү.

Макалада үч акындын: К. Баялинов, А. Осмонов, Э. Турсуновдун котормосу бирин-бири жерибеген жана бирин-бири толуктаган котормолор деген ойдобуз. Оригинал менен салыштырып отуруп онегиндик текстти бүт бойдон ийне-жибине чейин камтып которуу мүмкүн эмес экендиги, бирок ошого карабай, котормочулардын түп нускага жакындаштырып кынаптап которууга жасаган аракети тууралуу сөз болот.

Өзөктүү сөздөр: роман, котормо, онегиндик строфа, афоризм, сарказм, калька, идиома, неологизм, философия.

Асаналиева К. А.. канд. филол. наук

kyyal.asanalieva@gmail.com

Авазбек кызы Гулбара, магистрант

avazbekova.g1990@gmail.com

ИГУ им. К. Тыныстановна, Кыргызстан

РОМАН АЛЕКСАНДРА СЕРГЕЕВИЧА ПУШКИНА "ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН" В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ПЕРЕВОДЕ НА КЫРГЫЗСКИЙ ЯЗЫК

Кыргызские поэты-писатели с самого начала обращали внимание на литературное наследие А.С.Пушкина. Начиная с 20-х годов, пытались перевести то одно, то другое произведение поэта, иногда успешно, иногда не достигали цели. Поэтому поэзия поэта переводчикам каждого нового поколения постоянно открывалась с новой стороны новыми качествами. Полностью перевести текст Онегина невозможно. Скрытая тайна контекста каждой строфы, политический смысл, философские итоги, социальные приметы, различные отступления, авторские

призывы, житейские взгляды, двусмысленность, многозначность слов, идиомы, кальки, крылатые фразы, афоризмы, неологизмы, сарказмы, фразовые ассоциации современного и многое другое при попытке перевода, приблизив к оригинальному варианту, каждый раз открывает новые грани и возникают новые вопросы, требуя новых усилий.

Авторы статьи считают, что переводы трех поэтов К. Баялинова, А. Осмонова и Э. Турсунова являются не взаимоисключающими, а взаимодополняющими переводами. Сравнивая с оригиналом онегинский текст, приходим к выводу, что до мельчайших подробностей перевести текст невозможно. Несмотря на это, наши переводчики постарались перевести по мере возможности близко к оригиналу.

Ключевые слова: роман, перевод, онегинская строфа, афоризм, сарказм, калька, фразеологизм, неологизм, философия.

Asanalieva K. A., Ph. Kyrgyz language and literature.
kyyal.asanalieva@gmail.com
Avazbek kyzy G., graduate student
avazbekova.g1990@gmail.com
IKSU, K. Tynystanov, Kyrgyzstan

PUSHKINS NOVEL EVGENIY ONEGIN IN "THE LITERARY TRANSLATION INTO KYRGYZ LANGUAGE

The article states that Kyrgyz poets-writers have been paying attention to the literary heritage of A.S. Pushkin from the very beginning and have been able to improve their writing skills by translating the works of the great poet, and that our translators made every effort to translate as close to the original as possible. Since the twenties, one of the poet's works has been translated, sometimes successfully, sometimes falling short of its goal, so the poet's poetry was constantly being revealed to the translators of each new generation with new qualities and new aspects. It is impossible to fully translate Onegin's text impossible. Hidden mystery of the context of each stanza, political meaning, philosophical summaries, social signs, various digressions, author's appeals, worldly views, ambiguity, multiple meanings of words, idioms, calques, winged phrases, aphorisms, neologisms, sarcasm, phrase associations of the modern. Even if we try to translate it for the reader, bringing it closer to the original version, new sides will be discovered and new questions will arise.

In this article, we believe that the translations of the three poets K. Bayalinov, A. Osmonov and E. Tursunov are mutually exclusive and complementary translations. Comparing to the original, it is impossible to fully translate Onegin's text. but despite this, our translators tried to translate it closer to the original.

Keywords: novel, translation, Onegin stanza, aphorism, sarcasm, tracing, phraseology, neologism, philosophy.

Көркөм котормо – өнөр. Эгерде ал өнөр болбосо, өнөр катары өз милдетин аткарбаса, элибиз башка улуттардын адабиятынан, маданиятынан кабар албас эле, адбияттын жана тарыхтын бүтүндөй доору менен, анын эң күчтүү, эң алдыңкы өкүлдөрү менен таанышпас эле. Азыр окурман котормо аркылуу дүйнөдөгү ар түркүн тилде жазылган шедеврлерди өз эне тилиндегидей кабыл алып, сүйүп, жан дүйнөсүнө сиңирип, кумарланып, куштар болуп окуйт.

“Орус котормосунун К. Чуковский, И. Кашкин, А. Федоров сыяктуу теоретиктери иштеп чыккан жоболор, С. Маршак, Н. Любимов, Е. Калашникова, И. Гребнев жана башка котормочулардын эстетикалык сабактары реалисттик котормо гана, түп нусканын жалпы идеялык-эстетикалык концепциясына шайкеш котормо гана чыныгы адекваттуу котормо болорун илимий жактан да, иш жүзүндө да далилдешти”, -деп жазат белгилүү окумуштуу О. Ибраимов [1:15].

Котормочу өз ремеслосунун арифметикасы менен алгебрасын беш колдой билген мээнеткеч художник болмоюнча, чеке жылытарлык натыйжага жетишүү өтө кыйын экендиги практика аркылуу дайын болуп жатат. Ошондуктан орус котормочусу Н. Любимов минтип жазат: “Перевод – искусство. А всякое искусство, помимо одаренности, требует знаний, сноровки, развитого глазомера, обостренного слуха” [3: 233]. К. Чуковскийдин “Түп нусканын тамгасын эмес, маңызын дурус которуу керек» деген белгилүү формуласы котормочулар арасында талаш туудурбайт.

Көркөм котормону кесип кылган адамдан да көп жактуу эмгек талап кылынат. Котормо ширелүү болсун үчүн котормочу ар бир сөзгө кылдат болушу керек. Биринчиден, котормочу оригиналды мыкты билиши керек, экинчиден, өзү которо турган тилди мыкты билүүсү зарыл, үчүнчүдөн, которула турган чыгарма жаралган доорду таанып-билүүсү керек. Улуттук өзгөчөлүктү, улуттук колоритти берүүнүн кыйындыгы жана жоопкерчилиги мына ушунда жатат. Мындай кыйындыкты жеңип, жоопкерчиликти актоо үчүн котормочу ошол элдин турмушун, салт-санаасын, үрп-адатын жана тилин үйрөнүү керек. Улуттук колоритти, асыресе, улуттук форманы котормодо берүүнүн кыйындыгы жөнүндө кеп кылганда, аны таптакыр которулбай турган көрүнүш катары эсептөөгө болбойт. Котормочу өзү которуп жаткан акындын чыгармаларын жан-дили менен сүйүп, андагы мазмунду жана ага бап келген форманы жеткире түшүнө билүү керек. Мындай талапты котормочуга өз учурунда улуу сынчы Белинский да койгон. “Көркөм котормодо, - деген ал, - алып таштоого да, кошумчалоого жана өзгөртүү киргизүүгө да жол берилбейт». Сөзсүз, ырды которууда котормочу оригиналдын ыр түзүлүшүнө жакындай турган өлчөмдү таап колдонуу керек. Ошондо гана оригиналдын интонациясы, ритмикалык түзүлүшү аз да болсо өзүнүн улуттук колоритине ээ болмокчу. Көркөм котормонун теориясы жана практикасы боюнча көрүнүктүү адис В. Россельс да ушул пикирди жактап мындай дейт. “Ырды которуу үчүн да прозадай эле мына булар өтө зарыл: түп нусканын ыр түзүлүшүн кармап билип, аны которулуп жаткан тилдеги ылайык келе турган ыр түзүлүшкө көбүрөөк жакындатып берүү керек” [4: 206]. Ушундан кийин гана автордун стилин бузбай тилге жабышып, дилге синген котормо жаралары белгилүү. Поэзия котормосунун сапаттуу

жана түшүмдүү мезгили болгон алтымышынчы - жетимишинчи жылдарда которулган көзгө урунарлык, сөзгө аларлык поэзия чыгармалары кыргыздын профессионал поэзиясына стилдик, ритмдик, муундук, рифмалык ж. б. көркөмдүк арсеналдагы мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтти. Аларды канагаттандыруу деңгээлде кыргыз окурмандарына жеткирген, поэзия котормосуна белсенип киришкен таланттуу акын-котормочулар болду.

”Бийик өнөр” (высокое искусство) өр карап өсүп, нечен залкар чыгармалар кыргызчаланды, котормо жалпы адабий процесстин ажырагыс маанилүү составдык бөлүгүнө айланды. Которуу процесинде эки тилдик туюнтуу, лексика-фразеологиялык, стилдик-семантикалык бөтөнчөлүктөрүн ачык туюнтуу, адекваттуу эстетикалык, тилдик каражаттар менен репродукциялоо котормо маселелери боюнча жазган сынчылар менен адабиятчылардын эмгектеринде да улам көбүрөөк басым менен айтылчу болду. Белгилүү котормочу К. Суренян: ”Хороший переводчик не просто переводит с одного языка на другой язык, у него радиус действия гораздо шире, он переводит с одного языкового мышления в другое языковое мышления, с одного сложного комплекса в другой сложный комплекс, передавая не только точность смысла, но интонацию, ритм, темп, тональность, то есть сугубо индивидуальную эмоциональную окраску художественного произведения ” - деп жазгандай [5: 233], автор жашаган доор, анын чыгармасындагы адамдардын турмушу, ар бир кейипкердин сүйлөө өзгөчөлүгү, кайсы социалдык катмарга же тапка таандык экендиги жана башка ушу сыяктуу экстралингвистикалык жагдайлар котормодо да мүмкүнчүлүктүн жетишине жараша чагылдырылышы зарыл. Чыгармаларды которуу анчейин ар кимдердин жекече каалоосуна жараша эмес, жалпы көркөм өнүгүүнүн зарылчылыгына, муктаждыгына ылайык жүрдү. Ошондуктан биринчи иретте орус жана дүйнөлүк классиканын үлгүлөрү, бир боордош элдердин көрүнүктүү адабий чыгармалары которулду. Мына ушул тынымсыз динамикалуу процессте профессионал котормочулардын өзүнчө бир мууну даярдалып, өсүп чыкты. Булар чыгарманы бир тилден бир тилге которгон жөн эле катардагы котормочулар эмес, оригиналдын улуттук өзгөчөлүгүн, белгилерин кыргыз тилинде сүйлөтүп, аны көркөм деңгээлде ишке ашырган котормочу-жазуучулар эле.

Кыргыз акын-жазуучулары Пушкиндин чыгармаларын которуу аркылуу өздөрүнүн жазуучулук чеберчилигин арттырууга мүмкүндүк алышты. Мазмундуу, көп тармактуу чыгарма болгон үчүн, ал чыгарманы дагы далай жолу которсо да, анын айтайын деген оюнун тереңдигине, кайталангыс чеберчилигине жетүү кыйын.

А. С. Пушкиндин адабий мурасына кыргыз сөз чеберлери башынан кунт коюп келгендиги белгилүү. 20-жылдардан тартып эле акындын улам

бир чыгармасы которулуп, бирде ийгиликтүү чыкса, бирде максатына жетпей өксүп калып, айтор, акындын поэзиясы ар бир жаңы муундун котормочуларына такай улам жаңы сапаттары, жаңы кырлары менен ачылып келет. Белгилүү котормо изилдөөчү О. Ибраимов так-таасын белгилеп кеткендей, “Евгений Онегиндин” үч котормосу – образдуу айтканда, кыргыз адабиятынын өнүгүү жолунун үч белеси, үч мезгилдин жандуу күбөсү. Эң биринчи жолу “Евгений Онегиндин” кыргызча котормосу белгилүү кыргыз совет прозаиги, алгачкы котормочуларынын бири К. Баялинов тарабынан ишке ашырылып, 1941-жылы “Кыргызмамбастан” өзүнчө китеп болуп басылып чыкты. Буга чейин А. С. Пушкиндин бир катар негизги прозалык чыгармалары, жоон топ ырлары, кай бир поэмалары кыргызчаланса да, улуу акындын ыр менен жазылган айтылуу романын которуу чоң чыгармачылык эмгекти талап кылган татаал иш эле. Бул котормону 40-жылдардагы котормолордун деңгээлинде караганда, кайсы бир өлчөмдө канааттандырарлык деп табууга мүмкүн болсо да, котормочу, жалпысынан, түп нусканын бүткүл поэтикалык турпатын, көп кырдуу көркөм дүйнөсүн түгөл чагылдырууга чамасы жетпегенин белгилөө зарыл. Арийне, анын себептерин ар кандай жагдайлар, объективдүү оош-кыйыштар менен байланыштырып кароого болот.

А. С. Пушкиндин поэтикалык генийлигинин бийик туундусу жалпы эле орус адабиятынын өнүгүшүнө көптөн-көп таасир тийгизген. “Евгений Онегин” 19-кылымдын башындагы турмушту, В. Белинский айткандай, энциклопедиялык көп кырдуулук менен таамай чагылтканы, атактуу “онегиндик строфа” – 14 саптан турган ийкемдүү ыр түрмөгү, толгон-токой таамай сүрөт, элестерди алаканга салгандай айгине, терең жана адамдардын типтүү образдарын тартып чыкканы белгилүү. Романдын ушул жана ушул сыяктуу маанилүү өзгөчөлүктөрүн кыргыз тилинде да эркин, түп нускадагыдай элпек, жеңил, эринчээк тил менен кыргызчалатуу К. Баялинов үчүн чоң кыйынчылык түзгөнү көрүнүп турат. А бирок котормо кыргыз пушкинтаануусуна кадыресе салым кошту. Котормо окурмандарды, алды менен, “Евгений Онегиндин” сюжеттик мазмундук уңгусу менен бетме-бет келтирди, Пушкиндин эргиген каламынан жаралган Россиянын поэтикалык баянын белгилүү деңгээлде көз алдыга тартты. Бул К. Баялиновдун котормосунун башкы ийгилиги эле. Ошону менен бирге “Евгений Онегиндин” бул котормосу бир катар эстетикалык өксүктөр менен да белгиленди.

Котормодон көрүнгөндөй, К. Баялинов “Евгений Онегинди” которууда сөздөрдүн бардыгын сактоого болот дегенге аябай ишенген. Мына ушул ишеничи анын котормосун көркөм котормодон алыстатып, сөзмө-сөз котормого жакындатып койгон, сөздөрдү калтырбай которууга, башкача айтканда, тилдик элементтерге өткөрө маани берип, бирок ошол

элементтин стилдик жагына, айтылуучу ой менен ойду билдирүүгө тандап алган сөздөрдүн өз ара катышын эсепке албай койгон”, - деп белгилейт окумуштуу М. Кулбатыров [2: 72]. Формалдык жагынан караганда, орус жана кыргыз тилиндеги сөздөр бирдей же жакын көрүнгөнү менен, стилдик жагынан билдирүүчү мааниси жагынан башка, атүгүл, таптакыр тескери ойду түшүндүрүп каларына көңүл бурган эмес.

Романды которууда К. Баялинов кыргыз тилинде да анын формасын сактоону максат кылган. Минтип чектелүү К. Баялиновдун котормосунда көпчүлүк саптардын сөзмө-сөз «подстрочник» болуп которулуп калуусуна алып келген.

К. Баялиновдун котормосу (1941), анын чыгармачылык сабактары “Евгений Онегиндин” кийинки котормолоруна, атап айтканда, А. Осмоновдун котормосуна пайда келтирбей койгон жок. А. Осмоновдун 1949-жылы чыккан котормосу кыргыз котормосундагы жаңы сапаттык тепкичтин башталышын белгиледи. Бул чыгарманын которулушу улуттук котормо өнөрүндө өтүп жаткан тымызын сапаттык кубулуштарды аныктап, классикалык чыгармаларды тереңирээк түшүнүп, аларды жаңы сапаттык деңгээлде которгусу келген сүрөткерлер адабиятка кошулганын көрсөттү.

Бүгүнкү күндө кыргыз китеп окуучуларынын колунда «Евгений Онегиндин» үч котормосу бар. Үчөө үч бөлөк стилде которулган. Үч котормочунун акындык таланттары да үч башка, ошого карабастан, үчөөнүн колундагы иштей турган материалы бирөө – Пушкиндин генийинен жаралган, «орус турмушунун энциклопедиясы» делип таанылган, дүйнөлүк адабияттын кыл чокусунда турган чыгармалардын катарында чолпондой жанып турган «Евгений Онегин». Ушунун өзү бизге улуу акынды котормочулардын кимиси кандай түшүнгөнүн жана кандай бергендигин салыштыра кароого мүмкүнчүлүк берет.

Салыштырып көрүү үчүн адегенде он төрт сап ырдан турган строфаны толук алууга туура келет, анткени бөлүп алганда автордун ырдан ырга өтүп өнүгүп олтурган ою үзүлүп, түшүнүк, элес, сөз учугунун жүрүшү толук жетпей калуу коркунчу бар. Эмесе, 1-главадагы 5-строфа:

Мы все учились понемногу
Чему-нибудь и как-нибудь,
Так воспитаньем, слава богу,
У нас немудрено блеснуть.
Онегин был по мнению многих
(Судей решительных и строгих)
Ученый малый, но педант,
Имел он счастливый талант
Без принужденья в разговоре
Коснуться до всего слегка.

С ученым видом знатока
Хранить молчанье в важном споре
И возбуждать улыбку дам
Огнем нежданных эпиграмм (т. 5, стр.11)
К. Баялинов мындай которгон:

Баарыбыз аздап-аздап чала окудук,
Аны муну, анча-мынча, билер-билбес,
Тарбия мына ушул, шүкүр кылдык,
Бизде ошол бой көтөрүү кыйын эмес.
Онегин көп кишинин ойлорунча,
(Кайраттуу, сүрдүү, мыкты сотторуңча)
Окумуштуу жаш жигит, бирок педант,
Анда бол бактылуу, эркин талант:
Аңгемеде токтолуп кыйналбастан,
Баарын аз-аздап барып колго алып,
Тымпыйып билген түргө ал салынып,
Унчкпайт чын талашта сөз айтпастан:
Жылмайтып, күлүндөтүп аялдарды.

Муну А. Осмонов мындай которгон:
Биз баарыбыз окудук чактап-чуктап,
Тарбиясы ушундай биздин убак,
Не кыласың ушундан даңкы чыкса,
Ошондуктан Онегин калкка жаккан
(Бир тайгылбай сындалып так сындардан)
Жакшы илимпоз, бирок да педант делген,
Кудай ага бактылуу талант берген
Кандай сөздөр сүйлөнсө кулак салар,
Ар нерседен аз-аздан кабары бар.
Илимпоздой каадалуу кабагы бар,
Чоң сөз болсо, мелтиреп туруп калар.
Ага мейли келсе да кандай шарттар.
Аялдарды күлдүрүүчү сөздөр табар.

Э. Турсуновдун котормосунда:
Бир аз окуп, көпкө умсунбай
Билимдүүлүк жактан чалабыз.
Тарбиябыз биздин ушундай,
Үлпөттөрдөн атак алабыз
А Евгений элдин оюнча,
(Сынчылардын баасы боюнча),

Жакшы окумал делген жан эле,
Багы берген шык да бар эле.
Камаарабай кылдат келтирет,
Кабарында ар кыл сөз болсо,
Талаштарга кокус кез болсо,
Тап билгизбей турчу мелтирет.
Аялзатын сынап көз менен,
Боорун эзчү куудул сөз менен

Мына үч котормону окуп чыктык. Биринчи төрт сап үчөө тең чала сабат, анча-мынча билим алганды, ошого каниет кылганды айтышкан. Мындай караганда, үчөө тең эле оригиналдын маанисин туура түшүнгөн. Түшүнгөнүн, кыргызча айтканда, К. Баялинов оригиналдагы сөздөрдүн өзү менен, А. Осмонов менен Э. Турсунов мазмунду алып, эркинирээк ой жүгүртүп айтышкан. Ыр түзүү жагынан үчөө үч бөлөк уйкаштырган. Ушул сырткы белгилеринин толук турганына карабастан, котормодогу ырлар оригиналга жете бербей өксүп тургансыйт. Котормолордун биринчи экөөнү окуганда, оригиналдагы жеңилдикти сезбейбиз. Э. Турсуновдун котормосунан так, ачык ойду таппайбыз. Оригиналды окуганда, билимдин, тарбиянын начардыгына нааразычылык билдирилгендей, аны какшык менен айтып жаткандай көрүнөт. Котормолордон ал сезилбейт К. Баялиновдун жана А. Осмоновдун котормолорунда кадимкидей эле ыраазычылык айтылып калган. Э. Турсуновдун котормосунда болсо окуунун чалалыгына каармандардын өздөрү күнөөлүү, көп окууга умтулбай коюшкан деген ой бар.

Ырдын төртүнчү сабы («У нас не мудрено блеснуть») ошол билими тайкы адамдардын ичинен айрым адамдардын окумалдык жагынан бөлүнүп көзгө көрүнүшү анча кыйын эмес экенин айтат. Ошол учурда Онегин сыяктуу айрым адамдар үй-бүлөдө берилген тарбиясынын кенемтесин өзү аракет кылып толуктап, доорунун мүнөзүн түшүнүп, аны ээрчибей, жетектөөгө умтулушкан. Ошондойлор бат эле көзгө көрүнүшкөн.

К. Баялинов төртүнчү сапты «Бизде ошол бой бой көтөрүү кыйын эмес», - деп которгон. Оригиналдын сөзмө-сөз котормосуна жакын. Бир аз ой жүгүртүү менен кайсы жагынан бой көтөрүүгө болорун айтып жатканын түшүнүүгө болот.

А. Осмоновдун котормосунда ушул жер бүдөмүктөнүп калган. Осмонов үчүнчү сапта берүүгө аракет кылган, бирок ал биринчи эки саптагы ойдун уландысындай окулат:

Биз баарыбыз окудук чактап-чуктап,
Тарбиясы ушундай биздин убак,
Не кыласың, ушундан даңкы чыкса.

Биринчи котормо оригиналдын мазмунун билдирет, бирок үчүнчү сап четке чыгып кеткен. А. Осмонов болсо Онегинди унчукпай олтуруп гана бирөөнүн айткан аңгемесин угууга өткөрө таланттуу кылып койгон. Үчүнчү котормодо Онегин – токтоо, оор басырык, эч нерсеге күйүп-бышпаган, оюндагы сөзүн «камаарабай» жай айткан неме. Бул да А. С. Пушкиндин Онегинине окшобойт. Мына ушундан баштап Онегин Э. Турсуновдун котормосунда өзүнө окшошудан кала баштайт. Котормочу Онегинге анда жок кылык-жорукту таңуулайт.

«Евгений Онегин» романы кыргыз котормо тарыхында үч жолу которулду. Бир чыгарманы кайрадан которуу, биринчиден, элибизден эстетикалык маданий талабынын өскөндүгүн айгинелесе, экинчиден, улуу Пушкиндин көркөм дүйнөсү жараткан асыл эмгекке кызыгуулар артканын далилдейт.

Биз макалабызда жогоруда карап өткөн үч акындын котормосу бирин-бири жерибеген жана бирин-бири толуктаган котормолор деген ойдобуз. Оригинал менен салыштырып отуруп, онегиндик текстти бүт бойдон ийне-жибине чейин камтып которуу дегеле мүмкүн эмес экендигине күбө болдук. Бирок, ошого карабай, котормочуларыбыз түп нускага жакындаштырып кынап которууга бардык аракетин жумшашкан.

Жыйынтыктап айтканда, К. Баялиновдун котормосу сөзмө-сөз котормого жакын болуп калган, А. Осмоновдун котормосу көркөмдүк жана тактык жагынан жогорку талапка жооп берерлик, Э. Турсуновдун котормосу да – көркөмдүгү жагынан А. Осмоновдун котормосуна тең тайлашкан котормо. Буга акын чыгарманы кайра-кайра которуунун натыйжасында жетишти десек болот. Негизинен, котормолордун жалпы деңгээли жөнүндө оң пикирде экендигибизди билдирмекчибиз.

Адабияттар:

1. Ибраимов К. Көркөм дөөлөттөр дүйнөсүндө. - Фрунзе: Кыргызстан, 1982. - 128 б.
2. Кулбатыров Д. М. Көркөм котормодогу чеберчилик маселелери. -Фрунзе: Илим, 1974. -160 б.
3. Любимов Н. Перевод – искусство // Мастерство перевода. -М., 1963. - С. 233-257.
4. Россельс В. Вопросы художественного перевода. - М.: Наука, 1955. - 206 с.
5. Суренян К. Мои “Братья Карамазовы” // Мастерство перевода. -М., 1971. - С. 233-254.
6. Чуковский К. Высокое искусство. - М.: Советский писатель, 1968. - 356 с.